

UPOKOJENEC

GLASILO BANOVINSKEGA DRUŠTVA DRŽAVNIH IN SAMOUPRAVNIH UPOKOJENCEV ZA DRAVSKO BANOVINO

Št. 1.

Ljubljana, dne 27. januarja 1941.

Leto VI.

Uredništvo in uprava: Wolfova ulica št. 10. Tel. 4553. Izhaja enkrat mesečno.

V novo leto!

Vstopili smo sicer v Novo leto, a ostale so nam stare skrbi in brige, stara revščina in beda, stari strah in obup. Kdaj bo tega konec in kdaj zasije tudi nam zora boljše bodočnosti?

Ob prestopu v Novo leto si želijo ljudje zdravja, sreče in veselja, kakor smo vse to želeli tudi mi svojim članom in čitateljem. Mnogi so izrekli želje, da bi bilo Novo leto boljše, nego je bilo staro. Nam pa se zdi, da so take želje preoptimistične in da bi morali biti zadovoljni, ako Novo leto ne bo hujše, nego je bilo staro. Zato se moramo oborožiti z zdravimi živci, s pogumom, trdno voljo, skratka s korajžjo, da bomo mogli vztrajati, tudi če bi Novo leto prineslo še večje težave in še več skrbi. Vsa znamenja namreč kažejo, da je naš strah kolikor toliko upravičen: draginja raste od dne do dne, cene se dvigajo kakor živo srebro na soncu, pomanjkanje je vedno večje, dasi še uživamo blagodat miru.

Navdaja pa nas bojazen, kaj bo, če bi vojni vrtnec zajel tudi našo državo, saj se vojna vihra dotika že naših mej! Kako bo tedaj z našo preskrbo, če že sedaj tu in tam primanjkuje najnujnejših potrebščin in če bodo cene dosegle tako višino, da si ne bomo mogli kupovati najnujnejših in najskromnejših živil.

Kdo naj občuti težo in zmedo današnjih dni hujše nego upokojenec, ki je navezan na skromno pokojnino, ki ga tlačijo leta, da si ne more najti več drugega zaslužka, in ki tem teže bije boj za obstanek. Že pred leti se je na merodajnih mestih priznavalo, da so naši prejemki premajhni. Kaj bi morali dotični faktorji reči k današnjemu stanju?

Res je, da je vlada pokazala nekaj dobre volje, nam deloma vrnila, kar se nam je svojčas vzelo, in dala tudi skromno izredno doklado. Toda ta izredna doklada ni v nikakem razmerju z nastalo in še vedno se dvigajočo draginjo. Objavljeni indeksi nam kažejo, da se je življenje podražilo za 80 do 100%, cene nekaterih predmetov so dosegle že 200 do 300% poviška — upokojenci pa smo prešli morda 10—20% poviška! Pa tudi te povišice niso dobili vsi; izredna doklada se je ustavila pri določenem znesku prejemkov, kar je očitna krivica, ker je za-

jela draginja življenja prav vse enako in so cene za vse enako visoke. Zato ni bilo treba, da so se posamezne skupine izločile iz podelitve izredne doklade, ker jih draginja tare prav tako kakor druge, ki so postali deležni take izredne doklade.

Naše društvo ima mirno zavest, da je celo leto opozarjalo, moledovalo in posredovalo, da bi vsaj nekoliko olajšalo bedo in skrbi svojim članom, seveda, kakor smo že ponovno opozarjali, uspeh ni odvisen od nas, temveč od merodajnih oseb, ki jih samo lahko pozivamo in prosimo, ne moremo pa jih siliti, da bi storile svojo dolžnost. Pravilno omenja to glasilu državnih in samoupravnih nameščenecv „Naš glas“ v svoji prvi številki z dne 1. januarja 1941., ko piše v uvodnem članku med drugim tudi tole:

„Naše organizacije so tudi v zadnjem letu storile v polni meri svojo dolžnost. Neprestano so budno spremljale vsa dogajanja v državi in ob vsakem poslabšanju življenjskih pogojev ponavljale svoje prošnje, opozarjale na našo stisko, s statistikami dokazovale potrebo zvišanja prejemkov. Če niso uspele v svojem prizadevanju, ni to njihova krivda, saj tudi najbolj delaven društven odbor ne more jamčiti za uspeh, edino le za to, da bo z vso vestnostjo in doslednostjo izvrševal svojo nalogo. To pa so naše organizacije storile. Zato moramo še tesneje strniti svoje vrste, ker je prav zdaj največja potreba, da vlada med nami sloga in čut skupnosti. Vsa društva bi bilo treba kar najtesneje povezati med seboj v eno skupno zastopstvo. Potrebna nam je bolj kot kdaj prej nekdanja Zveza javnih nameščenecv in upokojencev. V ta namen si moramo prizadevati, da dosežemo črtanje § 76 u. z., ki nam je s svojo izjemno in protustavno določbo onemogočil svobodno organiziranje.“

Res je, da je prav zdaj, če sploh kdaj, najbolj potrebna sloga in skupnost, če hočemo, da se bo uslišal naš glas na merodajnih mestih, in pravi luksuz je, ako nekateri še vedno mislijo, da je nujneje in važneje cepiti moči in sile samo, da imajo oni še glavno besedo v svoji organizaciji. Tudi malenkostnost upokojencev mora izginiti in nezaupnost, da se ne bodo dogajali primeri, da kdo izstopi iz društva, ker

Dr. Anton Korošec

V zadnji številki „Upokojenca“ smo se v kratkih besedah spomnili ob smrti dr. Antona Korošca tega velikega državnika in voditelja slovenskega naroda, ki je dolga leta spretno in uspešno krmaril usodo našega malega naroda. Obljubili smo, da se ga bomo spominjali še s posebnim člankom.

Smrt dr. Antona Korošca je pretresla vse Slovence tako, kakor malokdaj prej izguba kakega sina slovenskega naroda. Umevno je to, ker je dr. Korošec tako globoko posegel s svojim delovanjem v usodo slovenskega naroda, kakor menda nikdo doslej.

Zibelka temu velikemu možu je tekla v preprosti kmečki hiši v Biserjanah pri sv. Juriju ob Ščavnici, kjer se je rodil dne 12. maja 1872. Po osnovni šoli v domači vasi in po končani gimnaziji v Ptuj in Mariboru je vstopil v mariborsko bogoslovje, kjer je bil posvečen za duhovnika leta 1895. Po kratkem kaplanovanju je postal prefekt v mariborskem dijaškem semenišču in se je v tej dobi posvetil studiju teologije na graški univerzi, kjer je bil leta 1905. promoviran za doktorja bogoslovja. V Mariboru je prevzel uredništvo „Slovenskega gospodarja“, v kateri je dopisoval že v dijaških letih, in je v njem odločno branil slovenske narodne stvari v takratnih bojih z avstrijskimi oblastmi in ogrožujočim nemštvom. Živahno se je udeleževal političnega življenja in bil prvič leta 1906. izvoljen za poslanca v avstrijskem državnem zboru, kjer je zastopal interese slovenskega naroda do razsula avstrijske države.

Ko je med svetovno vojno tedanji vodja SLS izbral pogrešno politično smer in izgubil zaupanje svojih volilcev in tovarišev, je stopil na čelo poslanskega kluba dr. Korošec leta 1916. Leto kasneje so jugoslovanski poslanci na Dunaju osnovali skupen klub ter izvolili za predsednika dr. Korošca, ki ga je zadela čast, da je 30. maja 1917. v dunajskem parlamentu prečital znano majniško deklaracijo, ki je sprožila propagando za jugoslovansko gibanje. V spominu so še manifestacije, ki so se vršile v Ljubljani, ko so slovenske žene izročile dr. Korošču nabrane podpise za majniško deklaracijo. Ko se je v poletju 1918 odkrila plošča pokojnemu

mu ne moremo takoj poslužiti z ogromnimi uspehi in ker mu ne moremo takoj nuditi poviškov ter izpolniti vseh želja.

Kljub težavnim razmeram ravno sedaj ne sme biti mesta malodušnosti, temveč združiti se moramo v eno vrsto vsi, tako da bo naš glas mogočen in bo dosegel mesta, na katerih se nam more pomagati. Tudi vsi tisti, ki še stojé ob strani in s skepto v srcu opazujejo naše delo, misleč: naj se pehajo in borijo, saj nič ne dosežejo; če pa kaj dosežejo, bomo mi tudi deležni sadov njihovega dela. To so napačne misli in to je napačna taktika in v resnici je žalostno, da nikakor ne more-

mo v našem članstvu doseči in preseči števila 3000, kar bi bilo z ozirom na število upokojencev v Dravski banovini prav skromno število. Upajmo pa, da to število v Novem letu ne samo dosežemo, temveč tudi presežemo.

To in tako upanje nam daje pogum, da ne oklevamo in ne vržemo orožja iz rok, temveč da se borimo dalje, vztrajno in neprekinjeno za koristi naših članov in vseh ostalih upokojencev. Naj nam ostanejo zvesti vsi naši dosedanji tovariši, drugi naj se nam pa vsaj v Novem letu pridružijo in s tem okrepé in podpro naše delo za interese naše skupnosti!

„V znamenju naših uspehov“

Pod tem naslovom je priobčilo glasilo Somborskega društva državnih upokojencev „Naša reč“ v štev. 12 z dne 23. decembra 1940 članek znanega dopisnika tega lista, ki se podpisuje „Nikac od Biliča“. Ta članek bi se samo z izpremembo imena glasila lahko uporabil tudi za naše razmere in za naše delo in zato ga priobčujemo v prevodu; članek se glasi:

„Vsak član našega društva, ki pazljivo čita „Našo reč“ in z budnim očesom spremlja naše delo, se je mogel doslej prepričati, da to naše glasilo služi ne samo za propagiranje naših stanovskih interesov, temveč je tudi glasilo, iz katerega so upokojenci o vsem potrebnem dobro in temeljito obveščeni, o vsem, kar se jih tiče, in o vsem, kar pristojna oblastva od njih od časa do časa zahtevajo.

Naše delo pa se ni omejilo samo na propagando in na obveščanje. V sporazumu z ostalimi bratskimi društvi smo, ne strahé se truda in stroškov, to leto dvakrat poslali svoje delegate v Beograd, da predložimo na pristojnih mestih naše obupno stanje in zahtevamo, da se nam popravi naša prosperiteta. V delegaciji, ki je vladi razložila naše želje in prošnje, je bilo naše društvo zastopano tako 14. avgusta, kakor tudi 8. novembra 1940. V tem našem delu smo bili neumorni, ker smo se prepričali, da stvar upokojencev ne sme počivati niti trenutek, da mora ostati vedno na površini, na dnevnem redu.

Naš obsežni program je znan iz „Naše reči“. Mi zahtevamo energično pobijanje draginje in brezvestne spekulacije. Mi smo stalno delali na tem, da se povišajo draginjske doklade. Mi smo od nekdanjih zahtevali prevedbo staroupokojencev na novi zakon. Isto smo zahtevali tudi za samoupravne uradnike in uslužbence. Kuluk je za upokojence, ljudi vedno brez voza in cize, breme, ki nas hudo tlači. Proti temu bremenu, proti kuluku smo ob vsaki dani priliki dvignili svoj glas. Zahtevali smo, da se osebna in rodbinska doklada ne veže s 30 leti efektivne službe in z ostalimi pogoji, če ti pogoji ne veljajo za visoke funkcionarje.

Eden izmed najznamenitejših uspehov tega našega programa in dela je brez dvoma prevedba častnikov staroupoko-

jencev na novi zakon. Pomemben je ta uspeh, ne samo zato, ker služi pravici, temveč je značilen zlasti tudi zato, ker mnogo stane. In v dobi velikih izdatkov za naložene nam vojne pripravljenosti pomeni to zares zelo mnogo.

Preostaja nam torej, da v bodoče z isto vztrajnostjo delamo na tem, da bodo tudi civilni staroupokojenci prevedeni na novi zakon in da se osebne doklade povišajo tudi tistim upokojencem, ki so bili upokojeni po zakonih iz leta 1923. in 1931.

Glede povišice, oziroma glede doklad se pozivamo na oni dve uredbi, ki smo jih natisnili v „Naši reči“. Osebne doklade niso povišane tistim upokojencem, ki so upokojeni po zakonu iz leta 1931. in 1923. Tako povišico so dobili samo nekateri staroupokojenci, toda ta povišica osebne doklade in te izredne doklade ne pomenijo skoraj nič proti današnji rapidni draginji, vendar moramo uvideti tudi dobro voljo naše vlade, da nam stori, kar nam storiti more.

Prejšnja leta so nas v ministrstvih sprejemali samo gg. načelniki in pomočniki ministrov, sedaj pa smo bili deležni časti, da so nas sprejeli tudi g. ministri, se spustili v diskusijo z našimi delegati in razložili, da se s povišanjem draginjskih doklad ne more popraviti naš materialni položaj, ker draginja raste z brzim tempom, in smatrajo, da bi bilo aktivnim uslužbencem in nam upokojencem mnogo več pomagano na ta način, če bi se nam najnujnejše življenjske potrebščine dajale za znižano ceno. Tudi glede kuluka so nam naznanili svoje mnenje. Uvidevajo namreč upravičenost naših zahtev, da se ukine plačevanje kuluka, in bodo iskali možnost, da se uresničijo naše upravičene zahteve.

Ta naš intimnejši kontakt z vlado je v resnici napredek nasproti preteklosti.“

Društvo intervenira za vsakega člana brezplačno v vseh osebnih

zadevah pri vseh centralnih oblastvih.

dr. Janezu Kreku v Št. Janžu na Dolenjskem, ki je med tem časom umrl, so se udeležili tega slavlja tudi zastopniki drugih avstrijskih slovanskih narodov. Kot najodločnejši govornik je nastopil tedaj dr. Anton Korošec, dasi mu je bila svoboda govora omejena; toda v tistih dneh so bile oči vsega slovenskega naroda obrnjene ne več na sever, temveč že na jug in nikdo ni več mislil na dogodke, ki so se godili v dunajski vladi.

Po prevratu je dr. Korošec kot predsednik avstrijskih Jugoslovancev postal predsednik narod. večja v Zagrebu, ki je sklenilo brezpogojno združitev Srbov, Hrvatov in Slovencev v eno državo. Dr. Korošec je potoval v Ženevo, kjer se je s Pašičem in Trumbićem dogovoril o osnovi za združenje naših pokrajin s kraljevino Srbijo. Dne 1. decembra 1918 se je izvršilo zedinjenje v Beogradu in se je sestavila prva jugoslovanska vlada, v kateri je postal dr. Korošec podpredsednik. Od tega časa naprej je bil dr. Anton Korošec s kratkimi presledki ponovno minister v različnih resorih in si kot tak pridobil neveljavih zaslug za naš narod. Po tragičnem dogodku v narodni skupščini dne 20. junija 1928 se je celo žrtvoval, da je prevzel ministrsko predsedstvo in tako vzel nase težavno breme odijaj, da se Hrvatskem narodu tedaj ni dalo zadovoljenje za veliko žalitev, ki bi bilo potrebno in koristno za državo.

Ko je dr. Korošec začetkom leta 1929. podal ostavko, se je rešila vladna kriza z zgodovinskim aktom 6. januarja 1929, s katerim se je ukinila vidovdanska ustava in se je uvedel absolutistični sistem, ki državi ni prinesel uspehov in koristi. V tej dobi je prišla tudi za dr. Korošca huda preizkušnja, da je moral, ker je stopil v strogo opozicijo proti tedanjemu režimu, prebiti poldrugo leto v konfinaciji, najprej v Vrnjački Banji, nato pa na Hvaru, kjer se je sicer precej svobodno gibal. Šele po tragični smrti kralja Aleksandra I. v jeseni 1934 je vlada ukinila konfinacijo dr. Korošca, ki se je nato vrnil v Slovenijo in že leta 1935. zopet vstopil v vlado dr. Stojadinovića. Bil je v tej vladi notranji minister več nego tri leta.

Koncem leta 1938. je ob rekonstrukciji Stojadinovićeve vlade izstopil dr. Korošec iz vlade in kmalu nato postal predsednik senata. Letošnjo pomlad pa je zopet vstopil v vlado kot prosvetni minister in na tem položaju ga je zalotila nenadna smrt dne 14. decembra 1940.

Vest o njegovi smrti je prišla nepričakovano, dasi je bilo znano, da je že dalje časa bolehal, vendar je bil prav v zadnjih časih svež in čil in dobro razpoložen.

Dr. Korošec je imel na vseh častnih mestih, ki jih je zavzemal v naši novi državi, pred očmi v prvi vrsti interese slovenskega naroda, pri čemer pa nikdar ni pozabil skupnih interesov države. Kaj je pomenil slovenskemu narodu, se v kratkih besedah ne dá povedati. Dasi je ostal vedno zvest svoji stranki, je bil toliko suveren politik, da ni postavljaj v

Za naše tovariše — orožniške upokojence

Že dolga leta se boré orožniški upokojenci, da bi se jim popravile razne storjene krivice, ki so se prizadejale z izpremembami orožniškega zakona. Upokojeni orožniki čutijo težko to zapostavljanje in se na razne načine trudijo, da bi dosegli svoje pravice. Tudi mi smo v našem listu že objavili obširen članek o tem vprašanju in posredovali na raznih mestih, vendar doslej brez uspeha.

Sedaj smo prejeli z ozirom na uredbo M. s. broj 319 z dne 8. marca 1940 posebno predstavko, ki jo je sestavilo splitsko društvo na g. ministra vojske in mornarice in ki se tiče v prvi vrsti orožnikov-staroupokojencev. Zato priobčujemo v informacijo našim članom upokojenim orožnikom to vlogo, ki se glasi:

„G. ministru vojske in mornarice,
Beograd!

Predstavka: Za pravilno in na zakonu osnovano rešitev o zenačenju orožnikov-staroupokojencev zvanju zvaničnikov ali civilnih služiteljev v zvezi z novo uredbo M. s. broj 319 z dne 8. marca 1940. o izpremembah in dopolnitvah uredbe broj 37600/I z dne 19. septembra 1935 o osebnih in draginskih dokladah državnih upokojencev.

V vrsti mnogih krivic, ki so jih razni režimi storili od konca leta 1918. do sedaj staroupokojencem vobče, je dosegla svoj vrhunec sedaj krivica, ki se je zgodila posebno orožnikom-staroupokojencem z zgoraj omenjeno novo uredbo s tem, da se jim ni priznala in nakazala povišana draginska doklada.

Ta velika krivica se je zgodila **uprav** tistim orožnikom-staroupokojencem, ki so gospodarsko najslabši in fizično najbolj onemogli, kar se dokazuje z naslednjim:

Gospodarsko so najslabši zaradi tega, ker živijo izključno od tiste majhne in mizerne pokojnine, ki jim kot **osnovna pokojnina** v mnogo primerih znaša izpod 100.— din, navadno pa se giblje v znesku od 100.— din do 150.— din mesečno ter v nobenem primeru ne presega zneska 150.— din mesečno.

Fizično so najbolj onemogli zaradi tega, ker je vsak že **prekoračil** 60 let življenja in ker so prej izčrpani po težki in naporni službi; zato so sedaj ti starci nesposobni za kakršno koli delo in zaslužek, s katerim bi mogli poboljšati sedanje svoje zelo težke gospodarske razmere.

Taki orožniki-staroupokojenci, ki živé izključno na področju Splita in okolice, so bili naravnost obupani, ko so začetkom maja l. l. zvedeli od pravnega referenta za pokojnine pri finančni direkciji v Splitu, da so vsi orožniki-staroupokojenci na podlagi neke rešitve komandanta celokupnega orožništva zenačeni zvanju civilnih služiteljev. In ker služitelji po novi „uredbi“ nimajo pravice do povišane draginske doklade, tako tudi orožniki-staroupokojenci po zgoraj ome-

njenem zenačenju nimajo pravice do te povišane doklade.

Ko so zainteresenti to zvedeli, jih je še bolj prestrašilo in razočaralo, ker jim je tudi po tem primeru postalo jasno in vidijo, kako se ž njimi postopa; kako se ob vsaki priliki kršijo njihove na pozitivnih predpisih dosežene pravice, s čimer ne samo da pridejo v kolizijo zakonski predpisi, temveč se postavljajo interesi v brezpravno stanje brez njihove krivde.

Interesenci stojijo **uporno** na tem stališču, da komandant celokupnega orožništva ni bil pristojen, niti merodajen, da v konkretnem primeru izda tako meritorno rešitev, ki bi bila pravovneljavna za orožnike-staroupokojence in po kateri bi bili kvalificirani in izenačeni zvanju civilnih služiteljev, kar se dokazuje z naslednjim:

I. Za presojanje in ocenjevanje pravega stanja stvari je treba imeti pred očmi, da je razpad Avstrije leta 1918. zatekel orožnike-staroupokojence v upokojenem stanju. Dasi je njihov prejšnji službeni položaj in zvanje bilo urejeno s specialnimi zakonskimi predpisi nekdanje Avstrije, na katerih podlagi so bili tudi upokojeni — **je notorna činjenica**, da je z dnem upokojitve prenehala njihova podrejenost in pristojnost žandarmerijskim starešinam in poveljstvom, ker so od dneva upokojitve — po zakonitih predpisih — spadali v neposredno podrejenost in pristojnost civilnih oblastev, tako glede oskrbe, kakor tudi glede ostalih državljskih dolžnosti in pravic.

Notorno je, da je **uprav** gornja činjenica bila merodajna, da so vsi orožniki-staroupokojenci neposredno takoj po razpadu Avstrije spadali naravnost pod upravo in pristojnost svojih narodnih vlad, ki so jih imenovali narodni sveti, in po njih po ujedinjenju skupni vladi kraljevine SHS, sedaj Jugoslavije.

II. Interesentom ni znano, da bi v resnici obstajal tak zakon, predpis, po katerem bi orožniki-staroupokojenci spadali v podrejenost in pristojnost komandanta celokupnega orožništva v nobenem pogledu, najmanj pa glede njihove oskrbe in ocene (kvalificiranja), s katerim so izenačeni zvanju civilnih služiteljev. Ker ako bi faktično obstajal tak predpis, bi bilo to popolnoma v nasprotju s pozitivnimi zakonskimi predpisi, na katerih slone pravice orožnikov-staroupokojencev.

III. Ugotavlja se, da zainteresenti smatrajo in trdijo, da je na sporno vprašanje, o katerem se razpravlja, imela stvaren vpliv sledeća činjenica, namreč:

Po predlogu komandanta celokupnega orožništva je minister vojske in mornarice pod F. Dj. O. br. 1.115.861 (Sl. vojni list št. 17 iz leta 1920.) izdal **naredbo**, da se vsi **aktivni** kaplarji in podoficirji iz bivše A. O. žandarmerije prevedejo v kaplarske in podoficirske čine žandarmerije kraljevine SHS.

ospredje strankarstva, temveč interese celotnega naroda in da ob raznih prilikah ni delal razlike med to in ono stranko.

Dr. Korošec je bil velik dobrotnik mladine in zlasti našega dijaštva, kateremu je z darežljivo roko delil podpore in prispevke, da mu je olajšal obstanek in preživljanje. Pri srcu so mu bili tudi naši kulturni zavodi, knjižnice in muzeji, zlasti pa naš najvišji znanstveni institut, naša univerza, ki mu je v priznanje njegovih zaslug in dobrot podelila častni doktorat. Svoj veliki vpliv je založil tudi v to, da smo Slovenci dobili svojo akademijo znanosti in umetnosti in s tem vrhunec znanstvene samostojnosti in znanstvenega udejstvovanja.

Slovenski narod ne bo nikdar pozabil dr. Korošcu njegovega neumornega in nesebičnega dela, nikdar njegovih velikih dobrot, ki mu jih je v obilni meri izkazoval vso dobo svojega plodonosnega življenja. Vedno se ga bo hvaležnega srca spominjal za vse, kar je storil za naš revni in mali narod. Tudi mi upokojenci, za katere je kazal, kakor smo že zadnjič omenili, vedno veliko razumevanje in uvidevnost, mu bomo ohranili hvaležen spomin.

Z izvršitvijo tega **predloga** in citirane **naredbe** se je v resnici izvršilo degradiranje vseh aktivnih orožnikov bivše a. o. monarhije od podoficirja na čin kaplarja, kateri čin v vojski — žandarmeriji kraljevine SHS ni podoficirski čin — brez ozira na to, da je tak način degradiranja bil popolnoma v nasprotju s pozitivnimi zakonitimi predpisi, po katerih se je moglo degradiranje izvršiti samo po pravomočni sodni razsodbi za take storjene krivice, s katerimi je bilo pri podoficirjih združeno degradiranje, pri orožništvu pa obenem tudi odpust iz službe. (§ 25 zakona z dne 25. decembra 1894 d. z. št. 1 iz leta 1895). (Dalje prihodnjič.)

Pristopajte k društvenemu posmrtnemu skladu!

Ni starostne omejitve za pristop.
Izredne ugodnosti!

Društvena pisarna je v Wolfovi ulici 10 preko dvorišča v drugem posloplju, 2. nadstropje. Telefonska št. 45-53.

Uradne ure v društveni pisarni ob delavnikih od 10. do 12. ure dopoldne; če je pisarna popoldne odprta, se morejo tudi popoldne dobiti informacije.

*

Člane, ki se obračajo pismeno za razne informacije in intervencije na društvo, prosimo, da prilagajo za odgovor znamko za din 1'50.

Posvetovalnica – informacije

Opozorilo vsem članom(icam).

Današnji številki „Upokojenca“ so priložene položnice za plačilo članarine.

Ker bi bilo tehnično zelo otežkočeno, če bi priložili položnice tej številki „Upokojenca“ samo za tiste člane, ki so zaostali s članarino, so se položnice poslale vsem članom; zato prosimo tiste, ki so članarino že poravnali ali ki jo plačujejo po naših poverjenikih, da shranijo priloženo položnico za kako poznejše vplačilo članarine ali jo izročijo kakemu tovarišu, ki drugače plačuje članarino ali ki še ni naš član in bi rad stopil v naš krog.

Kdor ni na jasnem, koliko še dolguje, naj pošlje poljuben znesek, vendar najmanj za četrtletje (9.— din) in zapiše na zadnji strani položnice (brez znamke!) željo, da se mu naznani višina dolžne članarine do konca t. l. Takim članom bomo poslali položnice z navedbo zaostanka. Sicer pa lahko vsakdo na vsaki pošti kupi položnico, samo da jo mora še izpolniti s številko društvenega čekovnega računa 12.131.

Članarina naj se plačuje vsaj za četrtletje. Vsakemu pa je v korist, da jo poravna, če ne za celo leto, vsaj za pol leta. S tem si prihrani večkratno vplačilo poštnih pristojbin.

Člane v Mariboru in okolici opozarjamo, da naj plačujejo članarino našemu poverjeniku gosp. nadučitelju Ogorelcu, Vrbanška ulica šte. 19 osebno, oziroma njegovemu zaupniku, ki se bo oglašal pri naših članih-zamudnikih. Članarino pa lahko poravnajo tudi po priloženi položnici in to vplačilo izkažejo našemu poverjeniku v Mariboru, oziroma njegovemu zaupniku s čekovnim odrezkom.

Upokojencem, stanujočim v ljubljanski okolici, oziroma v ljubljanskem gradbenem okolišu, se še vedno ne izplačujejo prejemki I. draginskega razreda. Zato se je naše društvo dne 7. januarja 1941 šte. 12/41 s posebno vlago obrnilo na g. ministra dr. Kreka s prošnjo, da v tej stvari intervenira pri g. ministru za gradnje, ker so njemu kot bivšemu ministru za gradnje te stvari najbolj znane in jih je sam svojčas obravnaval v korist učiteljstvu. Upamo, da bo g. minister dr. Krek ustregel naši želji in da bo njegova merodajna intervencija omogočila popravilo krivice, za kar mu bodo vsi prizadeti državni nameščenci in upokojenci vedno hvaležni.

Vprašanja in odgovori

1. Vprašanje: Ločena žena, ki se je pogodila ob ločitvi na določen znesek preživnine, je vprašala, koliko preživnine bi ji po zakonu pripadalo, ali in kako bi bilo mogoče doseči povišanje pre-

živnine z ozirom na povišane doklade moža in ali ji po moževi smrti pripada pokojnina?

Odgovor: Za alimente je rubljiva $\frac{1}{3}$ pokojnine in $\frac{1}{2}$ osebne (eventualno tudi $\frac{1}{2}$ rodbinske doklade). Sklep okrajnega sodišča v Ljubljani odd. V.a z dne 22. marca 1940, Va I 2534/39), vendar mora ostati upokojencu 3000.— din na leto prostih. Prosilka lahko posreduje na pristojnem sodišču, da se ji v tem smislu alimenti zvišajo. Po smrti moža pa ima pravico do pokojnine, če je sodno dokazana krivda za ločitev na moževi strani.

2. Vprašanje: Našemu članu je umrla žena; zato se je obrnil na nas z vprašanjem 1. ali je kot upokojenec upravičen do kakšne podpore, oziroma prispevka za kritje pogrebnih stroškov od oblasti, od koder dobiva nakazano tudi pokojnino; 2. ali bi mogel pričakovati od našega društva kako podporo, dasi ni član posmrtnega sklada našega društva?

Odgovor: Pogrebina kakor tudi dvamesečna podpora se izplača samo po smrti osebnih upokojencev. Če umre žena, ki bi imela pravico samo do rodbinske pokojnine, bi bila torej vsaka pošnja za pogrebino ali dvamesečno podporo, za katero so itak jako strogi pogoji, brezuspešna. Naše društvo pa ni podporno društvo, kar tudi ne more biti pri neznatni članarini 3.— din mesečno. Če bi bila umrla žena članica našega posmrtnega sklada, bi jož prejel po njej posmrtnino iz našega posmrtnega sklada. V „Upokojencu“ smo že večkrat opozarjali svoje člane na to ugodnost, saj znaša mesečni prispevek samo 10.— din in se izplača že po polletnem članstvu 500.— din, kasneje pa po dalje trajajočem članstvu vedno več.

3. Vprašanje: Upokojeni duhovnik je vprašal, ali so tudi duhovniki bili deležni poviškov po novi uredbi, oziroma po uredbi o izrednih dokladah?

Odgovor: Upokojenim duhovnikom se je doklada zvišala 1. marca 1940. Kasnejše uredbe pa za upokojene duhovnike niso določile niti višjih rednih, niti izrednih dokladov.

4. Vprašanje: Naš član, ki se je sodno ločil od svoje žene, ter se potem vnovič poročil po prestopu v starokatoliško cerkev, je vprašal, ali ima njegova sedanja žena zakonito pravico do rodbinske pokojnine po njegovi smrti. Njegova prva, sedaj ločena žena, pa se je tudi vnovič poročila in to civilno ter s tujim državljanom.

Odgovor: Cerkevno sklenjeni zakon loči po cerkvenem zakonu rimsko-katoliške cerkve samo smrt enega ali drugega zakonskega druga. Le v zelo redkih primerih lahko tudi cerkev izreče ločitev zakona. Navadno torej loči zakon sodišče „od mize in postelje“, zakon pa ostane še vedno veljaven. Nekateri si pomagajo, če se hočejo vnovič poročiti, s prestopom v kako drugo cerkev, kar pa je tudi vedno bolj otežkočeno. Če živita obe ženi, nastane vprašanje, katera ima

pravico do rodbinske pokojnine po upokojenčevi smrti? Ker je prvi zakon po cerkvenem zakonu veljal do moževe smrti, bi imela pravico do pokojnine prva žena. Veljaven pa je tudi drugi zakon. V takih primerih se je že tako prakticiralo, da se je priznala rodbinska pokojnina tisti od obeh vdov, katera je prva vložila prošnjo za rodbinsko pokojnino. Če se je pa ločena žena vnovič poročila in to z inozemcem, je s tem izgubila naše državljanstvo in v tem primeru pripada pokojnina seveda drugi ženi.

Prepisi s položnic

1. Želim, da bi v tem letu dosegli odpravo kuluka, ki je že kar sramota XX. stoletja.

Albin Železnik, viš. pošt. kontr. v p. Moste.

2. Sočasno tudi izjavljam p. n. načelstvu društva za veliki trud in spretno ter nesebično vodstvo odkritosrčno priznanje in zahvalo.

Klun Anton, brzojavni mojster v p. Maribor.

3. Pošiljam članarino in v enem se Vam zahvaljujem za Vaš trud, ter želim srečno novo leto. S prav lepim pozdravom

Zemič Alojzij, or. narednik v p., Ponikve.

4. Želim srečno novo leto 1941, ki naj bi odneslo zloglasni „kuluk“ in našo žalostno specialiteto „III. drag. razred“!

Zupanc Ivan, žel. svetnik v p. Bled.

5. Drago društvo! Vi ste dobri vinogradniki. Najprej ste rigolali, potem ste gnojili in trte sadili, potem ste pa bog ve kolikokrat okopavali in škropili, potem ste obrali in prešali, a lani ste malo naprešali, pač pa mošt, kolikor ga je — je dober. Le tako naprej, da boste letos v jeseni malo več naprešali, a mi Vam bomo pomagali! Vas pozdravlja Vaš tovariš

Brilej Anton, davč. izvršev. v p. Marenberg. 77-letnik.

6. Upam, da Vam bo uspelo prizadevanje za izboljšanje gmotnega položaja drž. upk. Če že ne drugega pa vsaj glede žel. vožnje. S spoštovanjem

Štravs Iva, poštarica v p. Dol. Logatec.

7. Ostanek 50.— din namenim za Društveni sklad. Če je s tem društvu ustrezno, mi je prav in sem spokojen!

Vidmar Ivan, pis. uradnik v p. Ormož.

Več članov želi društvu ozir. odboru društva srečno novo leto.

Glasilo banovinskega društva državnih in samoupravnih upokojencev za dravsko banovino v Ljubljani. Predstavnik dr. Ivan Vrtačnik. — Odgovorni urednik Anton Spendè. — Tisk J. Blasnik na sl. Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. Predstavnik L. Mikuš. — Vsi v Ljubljani.

Zadruga državnih uslužbencev za nabavo potrebščin R. Z. Z. O. Z.

Ljubljana, Vodnikov trg šte. 5 - Telefon šte. 4421

DRŽAVNI USLUŽBENCI IN UPOKOJENCI! Vaša nakupovalnica mora biti edino zadruga prodajalna. V zalogi ima vedno sveže speci-rijsko blago. Dostava na dom brezplačna. Preskrbuje kurivo, posreduje nakup manufakturnega blaga. Na zalogi ima vsakovrsten porcelan, emajlirano kuhinjsko posodo, jedilni pribor, ki ne rjavi, itd.

Širite zadrugo misel med svojimi tovariši!